بەستەرەکانی فێمینیزم و ناسیونالیزم

هەژێن
٢٠ی فێبریوەری ٢٠١٤

ئەگەر چی لە ناوچەی خۆرهەڵاتی ناوین بەگشتی و لە هەرێمی کوردستاندا بەتایبەتی فێمینیزم [لێرەدا مەبەستم فێمینیزمی دەسەڵاتخوازە] وەك ئایدیۆلۆجیایەکی ڕەگەزیی بەفراوانی ئامادەنەبووە، بەڵام فێمینیزم بەواتای ڕەگەزپەرستی و دوژمنسازی لە ڕەگەزی بەرامبەر لە شێوە سەرەتاییەکاندا چ وەك کاردانەوەی ناهوشیارانەی ژنانی نارازی بەرووی ڕەگەزپەرستی پیاواندا هەر لە کۆنەوە و چ وەك کارکردی ئامانجدارانەی دەستەبژێرێك لە ژنان لە کۆتایی سەدەی ڕابوردوو و سەرەتای هەزارەی سێیەمدا بوونی هەبووە و هەردەم بەپێی تێگەیشتن و ئاستی هوشیاری کۆمەڵگە و خۆهوشیاریی تاك، کۆمەڵێك پێشداوەری و خۆسێنتەری و ستریۆتیپی بەرهەمهێناوە، هەروەها وەك ئایدیۆلۆجیایەکی ڕەگەزپەرستانە چەند ساڵێکە بە دەستپێشخەریی ژنانی دەسەڵاتخواز، ئاو بەئاشی دەسەڵاتدا دەکات و خەریکی سەربازگیریی ژنانە لە لەشکرێکی ڕەگەزیی سەروەرخوازانەدا.

گەڕانەوە بۆ سەر ڕەگەز

فێمینیزمی ڕەگەزپەرست یا دەسەڵاتخواز، بە گەڕانەوە بۆ سەر ڕەگەز، پاگەندەی هاوبەرژەوەندیی و هاوچارەنووسیی و هاوەدەردی و هاوڕێبازی و هاوخەمی هەموو ئەندامانی ڕەگەزەکە دەکات، هەروەك ناسیونالیستەکان گشت تاکەکانی نەتەوەیەك بە هاوخوێن و هاوبەرژەوەند و هاوچارەنووس و هاوخەون و هاودەرد و هاوخواست هەژماردەکەن و هەر کەس لە دەرەوەی ئەو بازنەوە بێت، ئەوا خۆبەخۆ دەخرێتە خانەی دوژمنەکان. ئەمە پەرجووی کارکردنی ئایدیۆلۆجیای ناسیونالیستییە، کە کار لەسەر ناهوشیاریی و نارۆشنیی تاکەکان دەکات و دەیکاتە دەسمایەی خۆی بۆ جێخستن و خێرا تەشەنەپێدانی ئایدیۆلۆجییەکەی. هەر ئەوەشە وا لە ناسیونالیزم دەکات، کە زۆر بە ئاسانی و بە بەرفراوانی پەرەبسێنێت و گشتگیرببێت.
فێمینیزمیش وەك ئایدیۆلۆجییەك پشت بە هەمان بنەما و زەمینە و پێشینە و خەزێنە لە ناهوشیاریی و نارۆشنیی تاکەکان دەبەستێت و لەسەر باوەڕە ڕەگەزییەکان کاردەکات و دەیانکاتە دەستمایەی بۆ هەڵخڕاندنی تاکەکان لە دەوری خۆی.

پشتبەستن بە ئایدیۆلۆجیا

دەستەبژێری دەسەڵاتخواز بۆ وێناکردنی بەرژەوەندییەکانی خۆی وەك بەرژەوەندی هەمووانی هاوڕەگەز یا هاونەتەوە، ئایدیۆلۆجیایەك لەسەر بنەمای کینەدۆزی و ململانێ و دژایەتی تاکە ناهوشیارەکان، چێدەکات و لە مرۆڤەکان لە سەرووی پێکهاتەی کۆمەڵایەتی چینەکانەوە، دۆست و دوژمن دروستدەکات. ئایدیۆلۆجیا وەك کاراترین چەکی ڕامیاریی بەبێ بوونی دۆست و دوژمن، هەرگیز توانای جێکەوتەبوونی نییە. هەر لەبەرئەوە گەورەترین سەرمایەگوزاریی لەسەر دوژمنایەتی دروستکردن لەنێوان تاکە کۆمەڵایەتییەکاندا و دابەشکردنیان بەسەر ڕێکخستن و پێکهاتەی ناکۆمەڵایەتییدا، دەکات و لە دۆست و هاوکار و هاودەرد و هاوگەڕەك و هاوگوند و هاوشار و هاووڵات و هاوکێشوەر و هاوسەرزەمین، دوژمنی ئەوڕۆکەیی دڕرست و پەروەردەدەکات.

مرۆڤایەتی لە بارەی ئایدیۆلۆجیای ئایینی و ناسیونالیستییەوە، خاوەنی هەزاران خەروار ئەزموون و وانەیە، نزیکەی هەموو جەنگە نێوخۆیی و ناوچەیی و دەوڵەتـ جیهانییەکان، دەمارگیریی و پاوانخوازیی و کینەدۆزیی ئایینی و ناسیونالیستیی بوونەتە چەخماخەی هەڵگیرساندنیان و هاندەر و درێژەپێدەریان. ئایدیۆلۆجییە تازە و هاوچەرخەکانی دیکە، بە پشتبەستن بە خەرواری ئەزموونی ئەو دوو ئایدیۆلۆجییە کەوتوونەتە پەلوپۆهاویشتن. ڕووداونێکی ئاوا نە ڕێکەوتە و نە لە دەرەوەی پلانەکانی پاراستنی سەروەریی چینایەتییەوەیە، بەڵکو ئامانجدارانە کار لەسەر خۆشباوەڕیی و ناهوشیاریی و زەمینە پێشینەییەکانیان لە خێڵگەرایی و کۆنەپەرستی خەڵکدا دەکەن و بەسوودوەرگرتن لە توانایبە تەکنۆلۆجییەکان و خێرابوونی پەیوەندی پەکلایەنە لە ڕێگەی میدیای زاڵەوە، توانایەکی جادوویی بە تەشەنە و گشتگیربوونی ژاراوگەرییەکەیان دەدەن.

دروستکردنی دوژمنی هاوبەش

هەموو ئایدیۆلۆجیایەکی دەسەڵاتخواز، پێویستی بە چێکردنی دوژمنی هاوبەش لەنێوان تاکەکانی ڕەگەز یا نەتەوەدا هەیە، تاوەکو وزە و توانایان بخاتە ژێر ڕکێفی خۆیەوە و یەکێتی کۆمەڵایەتییان پێچەوانە بکاتەوە، بۆ ئەوەی داخوازییەکانیان بکاتە کێبڕکێی دوژمنکارانە لەنێوانیاندا و لەو دوژمنایەتییە دەستکردە ڕامیارییەدا، سێبەرێك بۆ تەختی سەروەربوونی خۆی سازبکات.

هەوڵی پەردەپۆشکردنی جیاوازییە چینایەتییەکان لەژێر پەردەی هاودەردیی و هاوچارەنووسیی ڕەگەزیدا. یەکێکە لە هەوڵە ئاشکراکانی هەڵگرانی ئایدیۆلۆجی فێمینیزمی دەسەڵاتخواز، کۆکردنەوەی هەموو ژنانە لە ژێر خێوەتێکی ڕەگەزیدا، کە ژنانی زیندانی لەتەك ژنانی پاسەوان و

ئەشکەنجەدەر، ژنانی دەسەڵاتدار و سەرمایەدار، لەتەك ژنانی ژێردەستە و کرێکاردا، ژنانی هەلپەرست و بەرتەریخواز و مشەخۆر لە تەنیشت ژنانی لەخۆبوردوو و ڕەنجخوراودا لەسەر خوانی ئایدۆلۆجیا و ڕامیاریی کۆدەکاتەوە !

سەرەکیترین ئامانج لە دروستکردنی وەها پوچگەرایی و خۆشباوەڕییەك، دابەشکردنی هێزی چینایەتی چین و توێژە ژێردەست و چەوساوەکانە بەسەر دوو ڕەگەزی دژ بەیەك و بەرژەوەندجیاوازدا. وەك گوتم ئەمە ئەزموونگیرییە لە ئایدیۆلۆجییە ئایینی و ناسیونالسیتییەکان، کە پێش فێمینیزمی دەسەڵاتخواز گەورەترین جەنگی ناهوشیارانەیان لە نێوان تاکە چەوساوەکاندا بەرپاکردووە. فێمینیزمی بۆرجوازیی بە هەمان ئاراستە و ئامانج و مەبەست، خەریکی مەستەوەرکردنی ژنانە وەك یەکەکەی ماوبەرژەوەند لە دژی پیاوان و پیاوانیش وەك یەکەیەکی ماوبەرژەوەند وێنادەکات. ئەمە ئەو جەنگە ڕەگەزییە مەترسیدارەیە، کە فێمینیستە دەسەڵاتخوازەکان، چەخماخەی بدەدەن. مەترسیداربوونی وەها جەنگگێك لەوەدایە، کە ڕەهەندی کۆمەڵایەتیی وەها کینەدۆزییەك تا نێوان دوایین ئەندامانی خێزان دەڕوات، چونکە واوەتر لە ئایین و ناسیونالیزم، فێمینیزم جەنگەکەی تاکدەکاتەوە، ,اتە لە جەنگی گروپییەوە دەیکاتە جەنگی نێوخۆیی تاکەکان لە هەر سات و لە هەر بازنە و یەکەیەکی ژیان و پێکهاتەی کۆمەڵایەتییدا بەرپایدەکات.

بە بۆچوونی من، یونالیزم هیچ پەیوەندییەکی بە نەهیشتنی ستەم و داگیرکراوی و هەڵاواردنی کولتووریەوە نییە و وەك لەم ڕۆژگارەدا لە هەرێمی کوردستان یا هەر جێییەکی دیکەی ئەم جیهانەدا دەیبینین، دەڵاتێك کە بە سەرکەوتنی هێزە ناسیونالیستەکان سەرهەڵدەدات، بەخۆی توندتر لە دەسەڵاتی داگیرکەران دەکەوێتە ستەمکریی لە تاکەکانی "نەتەوە" و قوڵکردنەوەی جیاوازییە چینایەتییەکان لە ڕێوشوێنی کار و ژیانیاندا. هەر ئاواش ئایدیۆلۆجیای فێمینیستی هیچ پەیوەندییەکی بە نەهێشتنی ستەم و پلە دوویی کولتووریی و سیستماتیکی ژنانەوە، کە لەسەر بنەمای بوون و نەبوونی دارایی و دەسەڵاتەکان سەریهەڵداوە و ڕاگیراوە و پارێزراوە و پەرەی پێدەدرێت. هەر ئاوا، کە پاگەندەی ماوبەرژەوەندی نەتەوەیی گشت تاکەکان و ئازادبوون و یەکسانبوون و بەهرەمەندبوونی هەمووان لە سامانی نیشتمانی و داماتی کۆمەڵگە، لە درۆیەکی پیرۆز بەو لاوەتر نییە، هەواش پاگەندەی ئەوەی ئەگەر دەسەڵات و سەروەریی و بەڕێوەبەریی کۆمەڵگە لە دەست ژناندا بێت، کۆمەڵگە لە ئازادی و یەکسانی و دادپەروەریی لێوانلێو دەبێت، لە پووچگەرایی ئایدیۆلۆجی و پیرۆزکردنی ئایدیۆلۆجیای دەسەڵاتخوازی بەولاوەتر نییە! چونکە هەر ئەم ڕۆژە بەشێك لە دەسەڵاتداران و سەرمایەداران و پارلەمانتاران و بەرێوەبەران و پۆلیس و ئەشکەنجەدەران لە ڕەگەزی ژنانن و زیاتر لە پیاوان پێداگریی لەسەر جیاوازی و هەڵاواردنی ئابووریی و سیستەمیی ژنان دادەگرن. لە بەرامبەریشدا لە هەرێمی کوردستان ئەوەندەی پیاوان قسە لە ئازادی و یەکسانی دوو ڕەگەزەکە دەکەن و تا ڕادەی فێمینیستبوون کاردەکەن، خودی ژنان ئەو دەرکەوتن و پێداگیرییەیان نییە. بێجگە لەوەش ژنان لەکۆمەلگەدا فرەتر لە پیاوان، پارێزەری کۆنەپەرستیی کولتوورین، بۆ نموونە خەتەنەی ژنان، کە خودی ژنان بە کردن و پێداگریی و پاراستنی، دەکەن.

<u>گێڕانەوە یا بەستنەوەی چارەسەر بە بەدەسەڵاتگەیشتنی دەستەبژێری ڕەگەز و نەتەوە</u>

هەر ئاوا کە پاگەندەکەرانی ماوبەرژەوەندیی دارا و نەدار، دەوڵەتمەندان و هەژارانی ماوزمان لەژێر ناوی نەتەوەدا دەخوازن بەوە ڕازیمان بکەن، کە بەدەسەڵاتگەیشتنی پارت و دەستەبژێرە دەسەڵاتخوازەکان، کۆتایی بە هەموو ستەمێك و هەموو نەهامەتییەکانمان دێت و لە سایەی دەسەڵاتی بۆرجوازی ماوزماندا لە بەهەشتی نیشتماندا گورگ و مەڕ پێکەوە لە کانییەك ئاودەخۆنەوە. هەر لەسەر هەمان بنەما و بە هەمان فریوکاری و ماندەر و میتۆد و لۆجیکەوە، ژنانی دسەڵاتخواز پاگەندەی ئەوە دەکەن، کە ئەگەر لە جیاتی پیاوانی سەروەر، ژنان سەروەر بن، ئەوا کۆمەڵگە و نیشتمانەکەیان دەبێتە پانتاییەك بۆ سەقامگیربوون و باڵادەستبوونی ئازادی و یەکسانی و دادپەروەریی و لە بەرامبەردا هەڵاواردن و بەهرەکێشیی و زۆرداریی دەبنە بەشێك لە ڕابوردوویەکی زۆر دووری کۆمەڵگەی مرۆڤایەتی. بەڵام ئەمە زۆر لە درۆ و پاگەندەی فریودەرانەوە نزیکە تا لە ڕاستییەوە!

فێمینیستانی دەسەڵاتخواز بۆ ئەو مەبەستە، کۆمەڵگە و خێڵە سەرەتاییەکان دەکەن بە نموونە و بەڵگە و لەو بارەوە مارکسیستەکان پاڵپشتی ئەو پووچگەراییە دەکەن و پشت بەوە دەبەستن، کە کۆمەڵگە سەرەتاییەکان لە هەموو ستەم و هەڵاواردن و نایەکسانییەك خاڵیبوون. بۆچوونی من بێجگە لەوەی هیچ بەڵگەیەك لەبەردەستدا نییە، کە لە هەموو کۆمەڵگەکاندا ژنان سەروەر بووبن و هەروەها هیچ بەڵگە و مێژوویەکی تۆمارکراوی ئەو سەردەمە نییە، ئەوە بسەلمێنێت کە لەو کۆمەڵگایانەدا کە دایکسالاری کۆڵەکەی ڕێکخستنیان بووە، ستەم و هەڵاواردن نەبووبێت. بە پێچەوانەوە، لێکۆڵینەوە لەسەر درێژەی ئەو کۆمەڵگایانە لە سەدەی ١٨ و ١٩ و ٢٠ و ٢١دا ئەوە دەردەخات، کە لە هەندێك لە کۆمەڵگایانەدا سەروەریی ڕەگەزیی بوونی نییە، لە هەندێکیاندا ژنان سەروەرن و لە هەندێکیاندا پیاوان سەروەر بوون، واتە لەم دووانەی دواییدا، کە سەروەریی ڕەگەزیی هەبووبێت، کەواتە ژێردەستەیی ڕەگەزیش هەیە و ئەو سەروەرییە بۆ خۆپاراسن پێویستی بە ڕێکخستن و بەکاربردنی زۆر هەیە. ئەوی دوور لە دەمارگیریی ڕەگەزیی لەمەڕ ئەو سێ جۆرە پێکهاتانە لێکۆڵینەوەی کردبێت یا بکات، بە ڕۆشنی ئەوە دەبینێت، کە لە نێوان سەروەریی ڕەگەزیی ژن و پیاودا جیاوازیی نییە، گرفتەکە لە بوونی خودی سەروەریدایە، نەك لە کێبوونی سەرەوەرەکە و کامەبوونی ڕەگەزی سەروەرییەکە. بێجگە لەمە هەر لە سەردەمی جەنگەکانی پێخەمبەرایەتی موحەمەدی کوڕی عەبدوڵلای و کوڕی ئەبو موتەلیب'دا کاتێك کە هۆزە بابسالارەکان [لەنێوانیاندا لەشکری ئیسلامیش] پەلاماری هۆزەکانی دیکەیان دەدا، ژنانیان وەك دەستکەوت بەسەر خۆیاندا دابەش دەکرد، لە بەرامبەریشدا کاتێك کە دەستگیرکراوانی

خێڵە بابسالارەکان [بۆ نموونە لەشکری ئیسلام] دەکەوتنە دەست خێڵە دایکسالارەکان لە هەمان نیوە دوورگەی عەرەبیدا، ژنان پیاوەکانیان بە گون و ئەندامی زاوزێ هەڵدەواسی و دەیانخەساندن. ئەمانە باشترین نموونەی سەروەریی ڕەگەزیین و ئەگەر لە سەدەی بیست و یەکدا ئیدئۆلۆگەکانی سەرمایەداری بتوانن مرۆڤەکان لەسەر بنەمای ئایدیۆلۆجیای ڕەگەزیی دابەشبکەن، ئەوا دەبینەوە بە بینەری دابەشکردنی ژنان و خەساندنی پیاوان، واتە گۆڕاندنی جەنگی چینایەتی ژێردەستان بە جەنگی ڕەگەزیی نێوان ژێردەستان لە دژی خۆیان؛ یەکدی.

وەك گوتم ڕەگەزپەرستیی پیاوان و ژنان داهێنانێکی نوێ و هاوچەرخ نییە، بەڵکو زۆر لەوە کۆنترە، کە دەستی بیرەوەریی و بەڵگە تۆمارکراوەکانی پێڕابگات، چونکە بەرهەمی ناهوشیاریی و بەرەنگاریی نیگەتیف و پاسیڤی هەڵاواردنە. هەروەها ئەگەر لەم سەردەمەدا کەسێ بە ڕێکەوت و لە ناهوشیارییەوە پێشنیاری هەر جەنگێك دژی ئەوی بەرامبەر بکات، یەکەم ناهوشیاریی گشتی پەرەپێدەدات و دووەم لەلایەن لێکۆڵەرەوان و ئامارگیران و سەرنجپرسان و ئیئۆلۆگەکانی سەرمایەدارییەوە بە ئامانجی بەکاربردنی بۆ پاراستنی سیستەمی چینایەتی، هوشیارانە سیستەماتێك دەکرێت و میدیای دەسەڵات دەکەوێتە خزمەت بڵاوکردنەوە و تەشەپێدانی.

<u>دروستکردنی خۆشباوەڕیی بە باشی خود و خراپی بەرامبەر</u>

دروستکردنی وەها پووچگەراییەك، کە هەموو ژنێك چەوساوە و هەموو پیاوێك چەوسێنەرە، پشت بە هەمان بنەمای ئایدیۆلۆجی ناسیونالیزم دەبەستێتێت، کە هەموو تاکێکی نەتەوەی خۆ زیرەك، بەهرەدار، بەتوانا، جوان-ڕەوشت ، زرەنگ، جوان، بەخشندە، لێزان، شارەزا، کولتوور بەرز، هوشیار، خاوێن، شایەستە، ..تد، هەموو تاکێکی نەتەوەی بەرامبەر، دەبەنگ، بێبەهرە، بێتوانا، بەد-ڕەوشت، تەمەڵ، ناشیرین، پیسکە، نەزان، نەشارەزا، کولتوور نزم، ناهوشیار، پۆخڵ، ناشایەستە ..تد، هەر بەو جۆرەی کە میدیای ئەوروپی بە ئامانجی سووکایەتی بە کولتوورەکانی دیکە و خراپنیشاندانی کۆچەران و دروستکردنی جەنگی کولتوورەکان و ئایینەکان، هەموو تاکێکی نا ئەوروپی بەتایبەت خۆرهەڵاتیی بە بابسالار و دژە ژن نیشاندەدات، هەر واش پاگەندەی ژنانی فێمینیست و لایەنگرانیان لە دوو دەهەی ڕابوردوودا تەنیا دێو و درنج نیشاندانی پیاوە، تا ڕادەی ئەوەی کە منداڵان ڕکیان لە باوکیان دەبێتەوە، یا پیاوانێك تووشی لەخۆناموبوون و هەست بە تاوانباریی دەکەن، لە کاتێکدا کە هیچ تاوانێکیان دژی دایك و خوشك و کچ و ماسەر و ماوکار و ماوپۆل و ماوگەڕەك و ماوشاری و ماووڵاتی و ماوجیهانیان ئەنجامنەداوە.

ئەو پووچگەرارییە، نەك هەر ڕاستی تێدا نییە، بەڵکو پاگەندەیەکی ئامانجدارانەی ژەهراوییە، کە دەخوازێت لە دووبەرەکی ژنان و پیاواندا بۆشاییەك بۆ کایەی دەسەڵاتخوازیی دەستەبژێرێك لە ژنان بئافرێنێت و ماوکات بە بەئامرازکردنی ستەم و هەڵاواردن و پلەی دووی ژنان لە کۆمەڵگەی چینایەتی و لە نێو پاشماوەکانی خێڵایەتیدا، خزمەت بە مانەوەی سیستەم و سەروەریی چینایەتی بکات، بەڵام ئەو جار لە ژێر دێوجامەی دادپەروەریی فێمینیزمدا !

بۆ دەرکەوتنی پووچەڵی ئەو پاگەندەیە، پێویستمان بە هەستەوەریی [هەستەوەریی بە واتای نیگەتیف نا، بەڵکو بە واتای sensibility] کولتووریی و ڕەگەزیی و چینایەتی هەیە، کە چاویلکە ڕەگەزیی و نەژادی و ڕامیاریی و ئایدیۆلۆجیی ،کانمان فڕێدەدات و لە جوانتربینی و وردنینیی کەتواریانەی کۆمەڵگە و ڕووداوەکانیدا کۆمەکماندەکات. ئێمە لەدایکبووانی کۆمەڵگەی بابسالاریی لەوانەی دیکە باشتر دەزانین و هەستی پێدەکەین، کە پیاو لەو کولتوورەدا ناچار و سزاوارە بەوەی کە نابێت و نەنگییە، ڕازی ژێردەستەیی خۆی، گیرۆدەیی و ئازار و ئەشکەنجەیەك، کە ڕۆژانە لە نێو خێزان و شوێنی کار و خوێندندا ڕووبەڕووی دەبێتەوە، بدرکێنێت و لەمەڕ ئازار و ئەشکەنجە دەروونی و جەستەییە ڕۆژانەییەکانی نێو خێزان بدوێت و سکاڵابکات، چونکە ئەوە لاوازییەکانی دەخاتە ڕوو و هەموو شانازییە کولتوورییەکانی پیاوەتی دەخاتە ژێر پرسیار: بەڵام لە بەرامبەردا لاوازنیشاندانی ژنان لەو کولتوورەدا بواری بۆ ژنان ڕەخساندووە، کە سکاڵای خۆیان لەمەڕ دڕندەیی کولتووریی دەربڕن. بەم جۆرە دەبینین، بابسالاری ئەگەر لە ڕوویەکەوە بۆ پیاوانی ستەمکار و بەدڕەوشت بەرتەرییەك بێت، ئەوا بۆ پیاوانی نەرم و نیان و یەکسانیخواز ناسەنگی و خراپکارایییە. هەروا ئەگەر لاوازبینی کولتوورییانەی ژنان بۆ زۆرینەی ژنان بە ئەشکەنجە و سووکایەتی و نایەکسانی تەواوبوویێت، ئەوا بۆ کەمینەیەکی دەسەڵاتخواز و ستەمکار و سووکایەتیکەر لە ژنان، بە پەردەپۆشیی ستەمکاری ڕۆژانەی نێو خێزان تەواودەبێت و دەبێتە بازاڕێك بۆ سەرمایەگوزاری ڕامیاریی و زەمینەسازی بۆ ڕشتنی ژاراوی ئایدیۆلۆجی سەروەرییخوازانەی چینایەتی لەژێر دێوجامەی ڕەگەزییەدا. ئەگەر بە وردی سەرنجبدەین، ژنانی ستەمکار و دەسەڵاتخواز لە نێوەندی خودی ژناندا بە پیاوانی ناسراون.

<u>ئافراندنی باری ناجێگیری دەروونی بۆ تاکەکانی ڕەگەز و نەتەوە، بەوەی کە هەمیشە و لە هەر دەستەواژەیەکدا خۆییەکان بە پەلاماردراو ببینن</u>

فێمینیستانی دەسەڵاتخواز هەروەك ناسیونالیستان و مەزهەبییان هەردەم، خەریکی شێواندنی دەروونیی تاکەکانن بە ئامانجی ئاسان جێگیربوونی ئایدیۆلۆجییەکەیان، کە ئامانجیان گەیشتنە بە سەروەریی. کاتێك کە ژنێك، هەرچی پیاو بیڵێت و بیکات، بەوەی بزانێت، کە ئامانجی سووکایەتی و

ژێردەستکردن و لەنێوبردنی ئەوە، هەروەك چۆن کوردێك یا موسوڵمانێك ئاوا هەستبکات، کە هەرچی ناکورد و ناموسوڵمانەکان دەیکەن، ئامانجی دژایەتی ئەمانە، ئەو کات تووشی بارێکی دەروونیی ناجێگیر و شێوا دەبێت، کە هەم لە خۆی نامۆدەبێت و هەم بڕوای بە دۆستایەتی ئەوانی دیکە نامێنێت و هەموو ساتێك خۆی لە جەنگێکی ناکۆتاییدا دەبینێتەوە، کە تێیدا ئەو لەبەردەم مەترسی پلان و هێرش و دڕندەیی ئەوانی دیکەدا دەبێنیت. بار گرژییەکی دەروونی ئاوا، تاکێك کە هەست بە ستەملێکراوی خۆیدەکات، دەکاتە دڕندەیەکی پەلاماردەر، چونکە بەو سەرنجامە دەگات، ئەگەر ئەو پەلامارنەدات، ئەوا دوژمنەکەی پەلاماری دەدات و براوە دەبێت. واتە دروستبوونی هەستی خودچەوساوەیی و خودڕاستیی هەمیشەیی و چەوسێنەربوون و هەردەم دڕندەیی ئەوانی دیکە. ئەمە هەمان هەستە کە لە نێو هەڵگرانی بیری ئایینی و نەتەوەییدا دروستدەبێت، بۆ نموونە جوولەکەکان یا عەرەبە فەلەستینییەکان، جوولەکەکان لەسەر دروستکردنی شوناسی بێتاوانی هەمووانی جوولەکان پاش هۆلۆکۆست، عەرەبە فەلەستینییەکان لەسەر دروستکردنی شوناسی بێتاوانی پاش داگیرکردن و جێبەجێکردنی نەخشە و پلانی زلهێزەکانی ئەوروپا و ئەمەریکا بەسەریاندا، ترین نموونەن و باشترین خزمەتیان بەسەروەریی چینایەتی لەو ناوچەدا کردووە و خەباتی چینایەتییان لە ناوچەکەو لەنێو تاکە جوولەکە و عەرەبەکاندا دەیان دەمە پاشەکشێی پێکردووە. ئەمە لەمەڕ هەموو قەوارە ڕەگەزیی و نەژادی و ئایینیەکان دروستە. بە واتایەکی دیکە سوڕانەوە لە بازنەی داخراوی جەنگی خودپەسەندی و خراپکردنی ئەوانی دیکە

<u>ئافراندنی وێنای بێتاوانی و چەوساوەیی هەمە لایەنە بۆ خۆ و گشتگیرکردنی و تاوانبارکردنی بەرامبەر بە چەوسێنەری و گشتگیرکردنی</u>

لە درێژەی ئەوەی لە سەرەوە لەمەڕ دوژمنسازی و دەروونشێوانیی هەمیشە لە جەنگدا، خستمەڕوو، سەرەنجام تاکی ڕەگەزپەرست و نەتەوەپرست و ئاییندار، پاساو بۆ هەموو کردارێکی خۆی دەدۆزێتەوە و بڕوای تاکە لاوازەکان بە دڕندایەتی بەهێزتردەکات و ڕەوایەتی بە هەموو تاوانێك دەدات، خۆی ەنجامیدەدات، بەپێچەوانەوە بەرامبەرەکەی دەکاتە تەنیا هۆکار و هاندەری ڕوودانی تاوانەکە و شانی خۆی لەژێر لێپرسراوەی تاوانەکان و لەتوانادابوونی ئەگەری ڕوونەدانی خاڵیدەکاتەوە.

بێجگە لەوەی کە هۆکاری درێژەکێشانی جەنگە درێژماوە و جیهانییەکان، ئەو شێواوییە دەروونییەی تاکە ناهوشیارەکان بووە بە کۆکردنەوەی هەمووانێك لەژێر خێوەتی خۆبوون و نەفرەتیکردنی ئەوانی دیکە لە ژێر خێوەتی دوژمنبووندا، بۆ نموونە جەنگی ٣٠ساڵەی ئەوروپا، جەنگی جیهانی یەکەم و دووەم، ئەگەر زۆر بە کورتی و تەنانەت بە ڕواڵەتیش سەرنجێکی خێرای کۆمەڵگەی بارگاوی بە دوژمنسازیی لە ڕەگەز و نەتەوە و ئایینەکان بدەین، ئەوا زۆر بە ڕۆشنی ڕەوتی پەرەسەندنی خێرای جەنگی هەمووان دژی هەمووان دەبینین و هەستی پێدەکەین. ئەگەر جاران جەنگی نێوان مرۆڤەکان تەنیا لە تێکچوونی نێوان دوو دەسەڵاتداردا یا ئەنجامدانی کارێکی نەخوازراو لەلایەن تاکی ژێردەستی لایەکییانەوە، ڕوویدابێت، ئەوا لەم ڕۆژگارەدا هەموو ساتێك هەمووان لە جەنگدان، باوك دژی دایك، خوشك دژی برا، براژن دژی خوشکی مێرد، خەسوو دژی بووك، ئەم گەڕەك دژی ئەو گەڕەك، فێریار دژی مامۆستا، کرێکاری نیشتەجێ دژی کرێکاری کۆچەر، شار دژی شار، شار دژی لادێ، لادێ دژی لادێ ، ماڵ دژی ماڵ، هەرێم دژی هەرێم، ئاییندار دژی ئاییندار/ بێئایین، قسەکەرانی دیالێکتێك دژی ئەوانی دیکە...تد؛ هەمووان لە جەنگێکی ناکۆتا و جاڵجاڵۆکەییدا دژی هەموان لەسەر شانۆی بەردەم سەرمایەداران و سەروەراندا یەکدی دەکوژین و ئەشکەنجەدەین و ئەوانی دیکەی سەروەریش بە چێژبردنەوە تەماشای ڕۆڵی تاکە ناهوشیارەکان لەو تراجیدییە خەندەئاوەرەدا، دەکەن.

<u>پاگەندە ڕواڵەتییەکانی فێمینیزم</u>

ئەگەر لەو پەڕی ڕادیکاڵبووندا سەرنجی ئامانجەکانی ئایدیۆلۆجیای فێمینیستی و باڵە دەسەڵاتخوازەکانی بزووتنەوەی فێمینیستی بدەین، دەبینین، کە یەکسانبوونی زۆرینەی ژنان لە کۆیلەیتییدا و سەروەربوونی کەمینەیەك لە ژنان، تاکە ئامانجییەتی و لەوپەڕی پێداگرییدا دەیەوێت ژنان بگەیێنیتە ئاستی کۆیلەتی پیاوان لە سایەی سەروەریی چینایەتیدا و ڕزگارییەك/ یەکسانییەك، دیمۆکراسییەك کە ئەو/ئەوان دەیخوازن هەمان ڕزگاریی و ەکسانی و دێمۆکراسییە، کە سەروەران پاگەندەی دەکەن و وەك نوشتە بۆ هەموو گرفتێکی کۆمەڵایەتیی و ئابووریی و سیستماتك دەرخواردی تاکە ناهوشیارەکانی دەدەن. ئەوان دەخوازن ژنانیش لە یەکسانییەکی یاساییدا وەك پیاوان ببنە پۆلیس، ئەشکەنجەر، پ ەوانی زیندان، چەکداری ئاساییش، سەرباز، هەواڵگر، هەواڵدەر، دەڵاڵی بازار، ئەندام و سەرۆکی پارت، پارلەمانتار و سەرۆکی پارلەمان، بەڕێوەبەر و سەرۆکی هەمان سیستەمی سەروەریی چینایەتی، واتە گەیشتن بە هەمان ڕێوشوێنی زۆرینەی کۆیلانەی پیاوانی نەدار و بێدەسەڵات یا کەمینەی سەروەران و مشەخۆرانی سامان و داهات و ڕەنجی زۆرینە !

دواجار لەوە دڵنیام کە لە یەکەم کاردانەوەدا دەمارگیرانی ئایدیۆلۆجیای فێمینیزم و پیاوانی خۆ بە فێمینیستزان، وەك ڕەخنەیەك دەپرسن: ئەی ئەنارکۆ-فێمینیزم چۆن لێکدەدەیتەوە و لە کوێی ئەو لێکدانەوەدا دایدەنێیت یا بۆچی باوەڕەکانی بۆ سەر کوردی وەردەگێڕیت ؟

ڕاستییەکەی پرسیارێکی بەجێ بۆ کەسانێك، کە ناموشیارن و زانیارییەکی ئاوایان لەسەر ڕەوت و تێڕوانینەکان و جیهانبینییەکان نییە، بەڵام نابەجێ و فریودەرانەیە، ئەگەر وەك مانابردنێك بۆ شاردنەوەی ڕاستییەکان و جیاوازییەکان ئاراستەبکرێت!

هەر ئاوا کە ئەنارکیزم ئایدیۆلۆجیا نییە، بەڵکو شێوازی بیرکردنەوە [میتۆدلۆجی]یە و هەردەم لەتەك گەشەی کۆمەڵگە و هوشیاربوونەوەی مرۆڤدا لە گۆڕان و خۆچاکسازییدایە، هەر ئاواش ئەنارکۆ-فێمینیزم ئایدیۆلۆجیا نییە و تێڕوانینی ئەنارکیستەکانە بۆ یەکسانی ڕەگەزەکان، هەروەك چۆن تێڕوانینی تایبەت بەخود و جیاواز لە هی ئەوانی دیکەیان بۆ ستەمی کولتووری و داگیرکاری نیشتمانی هەیە و هەروا کە تێڕوانینێکی دیکەیان بۆ سیستەمی پەروەردە و فێرکردن و ڕاهێنان هەیە ...تد. لەم بارەشەوە تێڕوانینی ئازادیخوانە [دژە-سەروەرانە]یان بۆ نەهێشتنی هەڵاواردنی ژن و پیاو هەیە و ناشتوانن تێڕوانینی جیاوازیان نەبێت، چونکە بنەمای بیرکردنەوە و جیهانبینی و چارەسەرەکان لە ڕوانگەی ئەوانەوە جیاوازدەبێت، لەبەرئەوەی کە ئەوان سەروەری هەموو بوونەوەرێك بەسەر ئەوی دیکەدا ڕەتدەکەنەوە و خودی بوونی سەروەری بە گرفت و سەرچاوەی سەرهەڵدانی کرفت و ستەم و هەڵاواردنەکانی دیکە دەزانن.

لێرەدا ناچمە سەر نیشاندانی خاڵ بە خاڵی جیاوازییەکان لە ژیانی ڕۆژانە و بردنەوە و جیهانبینی و ئامانجەکاندا، تەنیا ئەوە دەڵێم، ئەگەر تێڕوانینی [redacted] ئەنارکۆ-فێمینیستیش وەك ئایدیۆلۆجیی فێمینیستی و تێڕوانینی فێمینیزمەکانی دیکە، پێداگری لەسەر پووچگەراییەکانی باشتربوونی دایکسالاری لە بابسالاری و یەکسانبوونی ژنان لە پۆلیسبوون و بەرز ،بربوون و سەرۆکبوون و سەرمەیداربوون و ..تد بکات، یا کەسێك بەناوی ئەنارکۆ-فێمینیزمەوە وەها پاگەندەگەلێك بکات، بەدڵنیاییەوە ئەم نووسینە ڕەخنە و ڕەتکردنەوەی ئەویش دەبێت و هەمان هەڵوێستم بەرامبەری دەبێت، هەروەك بەرامبەر بۆرجواز-فێمینستێك هەمە.

بە کورتی ئەم ئایدیۆلۆجییە نوێییە، کە جێگرەوەی ئایدیۆلۆجییە سەردەم بەسەرچووەکانی پێشووە، وەك ناسیونالیزم لە جێی ئایین. نوێنەرایەتی و دەوڵەتی بۆرجوازی بەناوی نەتەوەوە لەجێی دەسەڵاتی کەنیسە بەناوی خواوە، لەم بارەشدا ئایدیۆلۆجیای فێمینیستی بە دەسەڵاتگەیشتنی ژنانی دەسەڵاتخواز بەناوی ژنانەوە و فریودانیان لە هەڵبژرادنەکاندا دێتە مەیدان و دەخوازێت مرۆڤایەتی لە بازنەی داخراوی سەروەری چینایەتیدا [redacted] ڕابگرێت و ئەگەر تەنیا بۆ ماوەیەکی کەمیش بووبێت، تەمەنی نەگریسی سەروەری درێژبکاتەوە و پەرەبپێبدات، بەڵام ئەم جارە بەناوی ژنانەوە و ستەم لە ژنان و پلەدوویی کولتووری و ئابووری ژنان بکات بە دێوجامەی ئەو ئاراستەکردنە ئایدیۆلۆجییەی سەروەری!

ئایا بەڕاستی پیاوان، ئاوا کە فێمینیزمی بۆرجوازی وێنایان دەکات، گشت بکوژ و شەقوەشێن و سادیست و دەسەڵاتدار و کۆنەپەرست و کۆنەپارێزن؟
ئەگەر نا، ئەی گشتگیرکردنی سزاواری کوێرانە بەسەر گشت پیاوان دەچێتە چ خانەیەکەوە و چی ماندەربەتی ؟
ئەی پێناسەمان بۆ ئەو پیاوانەی کە لەپێناو ڕزگاری و یەکسانی هەمەلایەنەی ژنان و پیاواندا گیانیانبەختکرد، چییە و چی دەبێت ؟
ئەی ڕۆڵی ئەو ژنانەی [خەسوو، دش، برازای ماوسەر ، خوشکەزای ماوسەر ، پورزای ماوسەر ، خاڵۆزای ماوسەر ، زازازازاکانی دیکەی ماوسەر و ژنانی ماوسێ و ژنانی ..تد] کە پیاوان بۆ پیاوبوون و مەردایەتی و بەشەرەفیی و بەناموسیی ماندەدەن، چۆن لێکدەدرێتەوە و دەچێتە چ خانەیەکەوە؟
ئەی ڕۆڵی ئەو ژنانەی، کە بە هەمان شێوەی پیاوانی سەرکەوتگەر، سەرکوتی پیاوەکانیان دەکەن و لەسەر بنەمای پشتیوانی ماڵی بووك لە بووك و ماڵی زاوا لە زاوا [کە دیسانەوە ژنانی هەردوو دەستە زۆرترین ڕۆڵدەبینین] لە بەرامبەرکێیەکی بەردەوامدا ماوسەرەکان لە هەوڵی ملکەچپیکردنی یەکدییدان، دەچێتە چ خانەیەکەوە؟
ئەی ڕۆڵی ئەو ژنانەی کە پۆلیس و سەرباز و بەڕێوەبەر و خاوەنکار و سیخوڕ و هەواڵگر و دەڵاڵ و لەخشتەبەری ژنان چی، ئایا دەتوانن هاوبەرژەوەندی ژنانی ستەمدیدەبن ؟
ئایا پەیوەندی ژنانی خاوەنکار و دەڵاڵ و ئەشکەنجەدەر و پۆلیس لەتەك خودی ژنان هیچ جیاوازییەکی لەتەك هەمان پەیوەندی چەوسێنەرانەیان لەتەك پیاوان هەیە ؟
ئایا هێشتاکە دەتوانین، کینەدۆزییە ڕەگەزییەکانمان، بەسەر یەکتردا گشتگیربکەینەوە، "ژنان گشت چەوساوەن و پیاوان گشت چەوسێنەر" یا "پیاوان گشت بە ئاوەز و ژیرن و ژنان گشت بێئاوەز و ناژیر" ؟
ئەی ڕیزبەستنی ڕەگەزیی بەرامبەر یەکدی لە بەرژەوەندی کێ تەواودەبێت، بۆچی دەسەڵاتداران و نێوەندە جیهانییەکانی پاگەندەی نیئۆلیبرالیستی، بۆچوونی ژنانی دەستەبژێر، زۆر هوشیارانە پەرەپێدەدەن و گشتگیری دەکەنەوە ؟

بە بۆچوونی من، وەڵامدانەوە بەم پرسیارانە و دەرکردنی هۆکارەکان، دەتوانێت هاندەر و زەمینەسازی سەرلەنوێ پێداچوونەوە بە هەڵوێستماندا و یەکگرتنەمان بێت لە مەیدانە جەماوەری و کۆمەڵایەتییەکانی خەباتی یەکسانیخوازانە لەسەر بنەماکانی ئازادیخوازیی و دژایەتکردنی ڕادیکاڵانەی

سەروەریی مرۆڤ بەسەر مرۆڤەوە، کە تا دارایی [موڵکیەتی] تایبەت و کاری کرێگرتە لە ئارادابن، سەروەریی بە شێوەیەك لە شێوەکان هەر دەرێژەی دەبێت و لە ئارادا دەبێت.

****

* لە ڕاستیدا ئەم بابەتە لە [١٥ی ئەپریلی ٢٠١٣]دا نووسراوە، بەڵام بەداخەوە لەبەر گرفتاری ڕۆژانە لەبیرمکرووە و ئەم ڕۆ دۆزیمەوە و پاکنووسمکرد. هیوادارم بەڕێزانێك کە لەم بارەوە بۆچوونێکی ناکۆك یا جیاوازییان هەیە، بە ڕەخنەگرتن لە بابەتەکەی من، بیخەنەڕوو، تاوەکو لایەنێکی دیکەی پرسەکەمان بۆ ڕۆشنبکاتەوە.